

Časté chyby v argumentaci
a
odborném stylu

Chyby v argumentaci a kompozici

Zamlžení argumentační linky

- Jedna z nejčastějších chyb, která činí text **velmi špatně čitelným a únavným**.
- Existují **různé typy zamlžení**, například:
  - **Neužívání jasných spojek** (potažmo **zamlžování logických vztahů**).
  - **Odbočky a exkurzy**. Je chybou snažit se říci vše zajímavé o tématu. Omezte se na to, co se přímo týká výzkumné otázky.
  - **Opakování téhož** jinými slovy.
  - **Návraty**. V argumentaci platí heslo: „Zpátky ni krok!“ Zbavte se veškerých exkurzů, kolaterálních témat, digresí. Jen **zamlžují argumentační linku**. Např. se v půli textu znovu vracet ke zdůvodnění či dovysvětlení východisek, je špatně.

Nelogické vyvozování

„Spolu s evangeliem Markovým a Matoušovým se [Lukášovo evangelium] řadí mezi tzv. synoptická evangelia, tj. dají se srovnávat.“
Jde o informaci, z níž je vyvozen důsledek, jenž z ní žádným způsobem nevyplývá.

Arbitrární nebo jednostranné zobecnění

Zobecnění je jedním ze základních projevů analytického přístupu. Vědecké zobecnění ale musí dodržovat některá pravidla, zejména nesmí být jednostranné (nesmí opomíjet důležité skutečnosti) či arbitrární (nejasně či chybně postavené).

„Tato podobenství [v Evangeliu podle Lukáše] jsou srovnatelná s dnešními přirovnáními a mají v určité situaci zdůraznit, že člověk, který věří, bude vždy za svoje činy a pomoc bližnímu odměněn.“

Autor neřeší uspokojivě napětí či přímo rozpory ve svém textu

Další častou chybou je, když autor neřeší zjevné či implicitní rozpory svého textu, případně napětí v něm existující. Tato chyba často jde ruku v ruce s nevyužitím spojek, které by na dané místo logicky patřily.

„V celém evangeliu nám Lukáš prezentuje Ježíše jako člověka z masa a kostí. Oslovení jako ‚Boží syn‘ či ‚Syn člověka‘, jsou v celém díle velmi výrazné.“ Tyto dvě věty jsou v napětí, ne-li rozporu. Toto napětí je potřeba buď explicitně vyjádřit (například odporovací spojkou) a vyřešit, nebo zvážit, zda obě věty skutečně platí.

Autor svou argumentaci zbytečně oslabuje a zamotává se do ní

„Do té doby sebevražda byla okrajovým tématem, ani u Augustina sebevražda není významný předmět jeho zájmu, ale věnuje se jí v několika svých dílech.“

Lépe: *„Do té doby byla sebevražda okrajovým tématem. Ani u Augustina sice není nejvýznamnějším předmětem zájmu, přesto se jí však věnuje hned v několika svých dílech.“*

„Tematicky se práce bude snažit vyhnout problematice mučednictví, což nebude úplně jednoznačné, jak už bylo naznačeno.“

Autor přehnaně poukazuje na omezení, nedostatky a nezpracovaná témata

- Patří jistě k badatelské poctivosti čtenáře vhodně upozornit na omezení vlastní práce, její nedostatky a nepokrytá místa.
- Pokud se ale takové poukazy opakují příliš často, začnou čtenáře velmi brzy unavovat.
- Dbejte na to, abyste poukazy na omezení práce a nezpracovaná témata spíš probudili čtenářovu zvědavost a motivovali ho k dalšímu, vlastnímu studiu, než abyste probudili jeho nedůvěru vůči práci, o které donekonečna omíláte, jak je omezená, fragmentární a problematická a jak nevystihuje zkoumaný fenomén v celé jeho bohatosti a šíři.

Jako argument je použito něco, co tvrzení logicky podpořit nemůže

„Křesťanství zasahovalo do všech aspektů lidského života, zdraví tedy nemohlo být výjimkou. V angličtině dokonce slovo holiness (svatost) a healing (léčení) pochází ze stejného etymologického základu wholeness (celost, neporušenost).“

- Jak souvisí zasahování křesťanství do všech aspektů života s etymologií anglických slov?

„Jestli měl Ježíš skutečně pokrevní sourozence, nebo pouze bratrance a jiné příbuzné, je diskutabilní, neboť mnoho lidí si myslí, že Marie byla celý svůj život panna.“

Že si toto mnoho lidí myslí, znamená, že *diskuse (kdesi mimo vědu) probíhá*, ale ne, že je to *diskutabilní*. Lidé si myslí věci...

Nedořešené předesílání něčeho, co teprve bude rozpracováno

Pozor na předesílání informací, které čtenáře zákonitě přivedou k otázce či pochybnosti, která je vyřešena až níže. Lze to udělat jen tak, že zároveň dáte čtenáři na vědomí, že tuto otázku nyní necháváte stranou, ale níže zodpovíte. V opačném případě jde o kompoziční chybu.

Nedůsledné, nepřesné a nelogické formulace

Chybějící obecný termín

Jednou z nejčastějších chyb v odborném slohu je chybějící obecný termín. Formulace je po vynaložení určitého úsilí obvykle víceméně pochopitelná, mějte však na paměti, že autor odborného textu nesmí usilovat jen o rámcovou pochopitelnost, nýbrž o **přesnou a důslednou formulaci**. Čtenáře nesmíme zbytečně zdržovat ani ho nechávat na pochybách ohledně toho, co přesně chceme říci.

„Tato práce se zabývá mučednictvím u sv. Augustina.“

Správně: *„Tato práce se zabývá pojetím mučednictví v díle sv. Augustina.“*

„Pykání za tresty na místě, kde člověk hřích spáchal, se však Tomáš Akvinský snaží potlačovat, a omezit tak případný výskyt revenantů.“

Správně: výskyt představ o revenantech u věřících

„V úvodní části se budu stručně věnovat kořenům nemoci jako Božího trestu.“ Správněji: *„V úvodní části se budu stručně věnovat kořenům pojetí nemoci jako Božího trestu.“*

Nevhodně zvolený obecný termín

„Sebevražda představovala neutrální pojmenování aktu dobrovolné smrti, zatímco ve středověku se z toho stal termín hodný odsouzení.“

„Augustin zmiňuje, že sebevrahy lepší život nečeká. Ale neuvádí konkrétní podobu, co se jim stane.“

„Cílem práce bude za prvé vysledování strategií náboženské netolerance lamy buddhismu diamantové cesty Ole Nydahla v jeho autobiografiích [...].“

Netolerance není jednání, takže spojení se slovem „strategie“ působí podivně.

Slova nejsou na svém místě, je použita chybná syntaktická či logická vazba, valence je chybná či neúplná

„Ve slově sebevražda vyjadřuje příslovce ‚sebe‘ v návaznosti na slovo vražda/vrah, že původcem děje je i jeho cílem.“

V návaznosti na slovo vražda? Zdánlivě pěkně znějící, ve skutečnosti však nesmyslná formulace.

„Projekt chce v experimentálním paradigmatu implicitně asociačního testu / IAT [...] prozkoumat rozdíly mezi asociacemi vázanými na kategorii ‚duše‘ a ‚těla‘, tedy dvě kategorie, které stávají v současném kulturním euroamerickém kontextu blízko sebe a tvoří jednu možnou osu náboženských reprezentací.“ --- Reprezentací čeho?

Nesouvislé vrstvení myšlenek, vět a argumentů bez vhodných syntaktických propojení

Dvojí odporovací poměr

Častá chyba. Nepoužívejte dvojí odporovací poměr, nýbrž uveďte argumenty pro, argumenty proti a pak proveďte syntézu (vhodná argumentační struktura je **teze – antiteze – syntéza**).

„Nicméně nesmíme si myslet, že by vyšší vrstvy nectily svaté, pro nižší vrstvy však byli důležitější.“

Zapojování irelevantních informací a témat

Různé typy

Zahrnování informací, které nemají vztah k výzkumným otázkám nebo je tento vztah jen velmi vzdálený a nejasný. Autor se tak obvykle buď snaží nahnat znaky, nebo (což je častější) chce čtenáři honem sdělit vše, co se dočetl, bez ohledu na to, zda to má nějaký vztah k jeho tématu.

Zapojování informací z odlišných diskurzů, které nemají pro zvolený diskurz žádnou informační hodnotu

„Jsou i různé spekulace, že byla Ježíšovou milenkou a dokonce, že spolu měli dítě, které je legendárním Svatým grálem. Tyhle legendy ovšem nejsou nijak potvrzeny.“ Pokud nejsou potvrzeny, proč o nich v odborném textu o *Lukášově evangeliu* (nikoli o esoterické recepci evangelijních vyprávění) vůbec psát?

Zbytečné opakování stejné informace

Je zbytečné a neobratné opakovat informaci, která v textu již o pár odstavců výše v téže nebo mírně obměněné podobě byla.

„Tertullianus zastával v názorech opačné mínění než Klement. [...] Názorově se rozcházel se svým současníkem Klementem Alexandrijským.“

„Předpokládám, že tyto strategie budou hrát nedílnou součást utváření jeho narativní identity. Lze tedy předpokládat, že budou tvořit důležitou část toho, jak Nydahl definuje sám sebe [...]“.

Mláčení prázdné slámy

Neurčité, nic neříkající fráze, které jsou buď samozřejmé, nebo nejdou k jádru problému, nebo jsou konečně natolik dalekosáhlé a obecné, že jsou v podstatě empiricky nedoložitelné. Možná na první čtení vypadají hezky, ale jejich analytický potenciál se blíží nule.

„Výzkum za poslední tři dekády ukázal, jak moc nemoc ovlivňuje sociální a politické změny, ekonomickou situaci, jaký má dopad na intelektuální a kulturní prostředí. Západní civilizace byla nemocemi ovládána v nejrůznějších časech i místech, často s velmi hrozivými dopady.“

„I neplodná manželství, pokud byla založena na lásce mezi partnery, dokázala překonat obtíže své doby.“

Učebnicový styl

Opakování obecně známých, povšechných informací. Tento přístup je obvykle založen na **mylném dojmu, že vzorem odborné práce je učebnice**. Tato chyba se často objevuje u studentů, kteří mají málo zkušenosti specializovanou odbornou literaturu (odborné studie).

Řešení: pozorně si projděte několik specializovaných, skutečně odborných článků. Analyzujte, jak jejich autoři postupují.

Esejistický, úvahový styl

Text plný subjektivních názorů a autoritativních tvrzení, která nejsou podložena argumenty. Říkáte čtenáři, jak co je nebo „jak je potřeba to vidět“, aniž byste zdůvodňovali proč a svá tvrzení dokládali.

Přehnaná snaha o vědecký sloh na nesprávném místě

Přemíra frází, které nezkušený autor pokládá za typické pro vědecký sloh. Občas svou překombinovaností ve skutečnosti zatemňují, co chce autor říci, nebo vedou přímo k logicky nevyhovujícím formulacím.

„Výběr metodiky výzkumu byl přizpůsoben Leachově metodice, neboť projekt vychází převážně z Leachových závěrů a tvrzení.“

„Pro ty je přijatelnou možností, jak dát vzniknout úplné rodině, forma adopce dítěte.“

„Umím si představit, že pouhé sdělení touto formou by v široké veřejnosti mělo minimální – nebo při extrémně odlišném názoru snad žádný – přesvědčivý vliv na souhlasné stanovisko.“

„V druhé části se pak zaměřím na konkrétní nemoci, jejichž vznik a rozšíření byl tomuto konceptu nemoci připisován.“

„Samotná data budu z textu získávat skrze perspektivu relevance ke zvoleným výzkumným otázkám.“

Chybějící odkazy na zdroje

- Odborné texty musejí být důsledně citované. Obecně vzato musí být prakticky u každého odstavce (leckdy dokonce věty, zejména pokud začínáte pracovat s jiným zdrojem, než z jakého čerpáte informace pro větu předchozí) odkaz na zdroj.
- Výjimkou jsou jen slovníkové, všeobecně známé a nespecifické znalosti, o kterých se nepředpokládá, že by je čtenář mohl chtít sledovat a dále prověřovat (životní data sv. Augustina apod.).
- Extrémní (a autorský zákon porušující) podobou nedostatečného citování je vyslovené rozkrádání cizích textů čili plagiát – přebírání bez citování.

Nadměrné odkazování na kompozici či strukturu argumentace

Nadměrné odkazování na kompozici či strukturu argumentace je neobratné a obvykle značí, že není zcela jasná ani samotnému autorovi.

Řešení: vyjasnit kompozici či argumentaci, takovéto odkazy pak nebudou potřeba.

„Ale všechno po pořádku, k tomuto tématu se ještě dostanu níže.“

„Těmto věcem se věnuji v kapitole druhé, a abych se dostala k jádru věci, tak přímo o antikoncepci se píše v odstavci 14 s názvem Nedovolené způsoby regulace plodnosti.“

„Ale to už trošku odbíhám od zadání mé práce, které jsem si stanovila.“

„Dostala jsem se k závěru svého příspěvku a považuji za důležité shrnout jeho základní myšlenky.“

Nadměrné poučování čtenáře

Zbytečné využívání „poučujícího“ slohu, vedení čtenáře „za ručičku“. Na správném místě může jít o dobrý nástroj či slohové ozvláštnění, ale někde je vysloveně nevhodné. Obvykle je typem nadměrného odkazování na kompozici.

„Celý tento problém je dost složitý. Aby jej čtenář dokázal lépe pochopit, vrátíme se teď o krok zpět a podíváme se na...“

„Ovšem jaké to bude s aktivitami na církvi ,nezávislými‘, to se dozvíme v další kapitole.“

Bezradnost při vyvozování závěrů

Bezradnost při vyvozování závěrů často pramení z toho, že jste si nestanovili přesné cíle nebo jste je v práci nesledovali dostatečně důsledně a jasně.

„Tudíž celkový obraz postojů římskokatolické církve k antikoncepci bude asi poněkud rozporuplný, což je v podstatě zajímavějším závěrem, než kdybych došla k společné jednotě.“

Nové informace v závěru

V závěru by se v podstatě neměly objevovat nové informace. Závěr má spíše shrnovat výsledky práce, eventuálně je nově formulovat, ne však předkládat nové informace a nová témata. Z nových témat může maximálně naznačovat další navrhované směry výzkumu.

Schovávaná

Další rozšířenou chybou je svou myšlenku (to, co chcete tvrdit) čtenáři nesdělovat, nýbrž ji před ním sofistikovaně skrývat.

„Podobné smýšlení můžeme nalézt i v dalších kulturách – Babylónii, Egyptě nebo Mezopotámii. Křesťanský pohled na nemoc pak byl nejvíce ovlivněn židovským prostředím.“

Tvrdí autor, že vedle židovství ovlivnilo křesťanský pohled na nemoc i babylonské, egyptské či mezopotamské prostředí? Ve formulaci je to implicitně obsaženo. Pokud to ale chce autor tvrdit, měl by to uvést výslovně. Pokud to tvrdit nechce, neměl by to tvrdit ani implicitně (v náznaku). Čtenář vědecké práce má mít možnost kriticky posoudit autorovo tvrzení, tvrzení tedy musí být co nejjasnější.

„Z této práce bychom měli mimo jiné pochopit, jaké myšlenky přinesl do našich zemí.“

Mimo jiné? Je třeba jasně deklarovat všechny hlavní cíle práce.